

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування,
регіонального розвитку та містобудування

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел./факс: 255-32-05, 255-20-75

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

В И С Н О В О К

на проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо будівництва на землях, зайнятих водними шляхами загального користування, внесений народним депутатом України О. Шуляк та іншими народними депутатами України (реєстр. № 9664 від 01.09.2023)

За дорученням Голови Верховної Ради України Р. Стефанчука Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування розглянув на своєму засіданні 8 грудня 2023 року (протокол № 131) проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо будівництва на землях, зайнятих водними шляхами загального користування, внесений народним депутатом України О. Шуляк та іншими народними депутатами України (реєстр. № 9664 від 01.09.2023).

За визначенням суб'єкта права законодавчої ініціативи законопроект внесено з метою "збалансування інтересів держави та інвесторів"; "відновлення інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності морських портів"; "спрощення механізму будівництва у внутрішніх морських водах та територіальному морі України"; "унікнення самочинного будівництва в акваторії та на території морського порту"; "створення більш сприятливих умов для залучення інвестицій у державні сектори економіки України".

Проектом передбачається внести відповідні зміни до Земельного кодексу України, Водного кодексу України, Кодексу торговельного мореплавства України, законів України "Про регулювання містобудівної діяльності", "Про оренду землі", "Про морські порти України" та інших законів України.

Такими змінами, передусім, пропонується визначити правові аспекти формування земельних ділянок на дні водних об'єктів, зайнятих внутрішніми морськими водами та територіальним морем, здійснення їх передачі в

користування і забудови. При цьому, сформовані на землях державної власності земельні ділянки під акваторіями морських портів пропонується надавати в постійне користування виключно адміністрації морських портів України, що утворюється відповідно до Закону України "Про морські порти України". Водночас такі земельні ділянки не підлягатимуть передачі в оренду чи в користування на умовах емфітевзису, суперфіцію. Сформовані на дні водного об'єкта на території, яка не входить до складу адміністративно-територіальних одиниць, земельні ділянки вважатимуться такими, що включені до складу території найближчої територіальної громади (без розроблення проекту землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад та без прийняття рішень органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування).

Також передбачається визначити, що планування та забудова морських портів здійснюється відповідно до їх планів розвитку. У свою чергу змінюється порядок розроблення планів розвитку морських портів.

Крім того, визначаються процедури отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки в межах морського порту, а також у внутрішніх морських водах або територіальному морі в межах (або частково в межах) адміністративно-територіальних одиниць. Водночас у випадку знаходження об'єкта будівництва у внутрішніх морських водах або територіальному морі (крім акваторій морських портів) поза межами адміністративно-територіальних одиниць, у якості вихідних даних для проектування замість містобудівних умов та обмежень пропонується використовувати витяг з Державного земельного кадастру про обмеження у використанні земель. При цьому, запропонованою проектом новою статтею 115¹ Земельного кодексу України передбачені обмеження у використанні земель у внутрішніх морських водах та територіальному морі (зокрема визначаються відповідні заборони на формування і передачу у власність (користування) земельних ділянок для будівництва та виконання робіт (крім днопоглиблювальних робіт та навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства), а також на будівництво об'єктів або проведення будь-яких робіт в зонах дії засобів навігаційного обладнання). Водночас особливості формування земельних ділянок і будівництва об'єктів у внутрішніх морських водах та територіальному морі визначаються новою реакцією статті 12 Кодексу торговельного мореплавства України.

Також передбачається, що місця і порядок проведення будівельних робіт визначаються проектною документацією на будівництво об'єктів, що у межах морських портів розробляється з урахуванням плану розвитку відповідного морського порту. Водночас місця проведення днопоглиблювальних робіт (за виключенням експлуатаційного днопоглиблення) в межах морських портів визначаються відповідно до плану розвитку відповідного морського порту.

Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики у своєму Рішенні від 09.10.2023 висловлює деякі зауваження до законопроекту та, зокрема застерігає, що "визначення на законодавчому рівні можливості здійснення "збудови" у внутрішніх морських водах та територіальному морі,

які підлягають особливій охороні, в широкому значенні цього терміну призведе до послаблення правової охорони зазначених водних об'єктів та їх морського середовища".

Комітет Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури за наслідками розгляду законопроекту на своєму засіданні 21.11.2023 рекомендує прийняти його в першому читанні за основу з урахуванням висловлених пропозицій.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України у листі від 09.10.2023 висловлює низку пропозицій з доопрацювання законопроекту, зокрема, відзначає невідповідність зміни, запропонованої законопроектом до частини восьмої статті 122 Земельного кодексу України, положенням статті 14 Водного кодексу України, частини п'ятої статті 122 Земельного кодексу України в частині делегування власних повноважень з розпорядження внутрішніми морськими водами, територіальним морем, а також акваторією морських портів.

Міністерство аграрної політики та продовольства України за висловленими пропозиціями від 18.10.2023 підтримує проект із зауваженнями та відзначає, зокрема, необхідність усунення розбіжностей у частині визначення, за яким правом надаватимуться у користування земельні ділянки державної та комунальної власності для будівництва об'єктів портової інфраструктури.

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України листом від 12.10.2023 підтримує законопроект без зауважень.

Міністерство економіки України у листі від 24.10.2023 зазначає про необхідність доопрацювання законопроекту та висловлює пропозицію до абзацу двадцять першого підпункту 2 пункту 8 розділу I проекту.

Листом від 20.09.2023 Європейської Бізнес Асоціації надіслано відповідні пропозиції, підготовлені експертами компаній – членів Комітету з логістики Асоціації, лише із врахуванням яких, як наголошено в листі, запропонована проектом концепція може бути в повній мірі втіленою на практиці та мати позитивний ефект щодо процесів інвестування та розвитку інфраструктури морських портів України. Зокрема, одна з ключових таких пропозицій полягає в тому, що "будівництво, реконструкція об'єктів портової інфраструктури, передбачені планом розвитку відповідного морського порту, в межах акваторії такого морського порту або на території штучно створеної ділянки суші в межах акваторії такого морського порту можуть здійснюватися на підставі договорів земельного сервітуту, укладених між адміністрацією морських портів України та суб'єктами господарювання, які мають намір відповідного будівництва".

Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування "Українська асоціація районних та обласних рад" в листі від 18.10.2023 зазначає про підтримку положень законопроекту з урахуванням висловлених до нього зауважень та пропозицій.

Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування "Асоціація об'єднаних територіальних громад" в листі від 06.10.2023 зазначає про

доцільність врахування зауважень, викладених до законопроекту у Висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України.

Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування "Асоціація міст України" у листі від 09.11.2023 висловлює зауваження до законопроекту та пропонує повернути його суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у Висновку від 05.10.2023 висловило до законопроекту низку зауважень та пропозицій. Зокрема, на думку Головного управління, потребує уточнення назва проекту, адже предмет проекту відповідно до його назви охоплює значно ширший перелік об'єктів, ніж його зміст, оскільки відповідно до частини першої статті 67 Водного кодексу України "водними шляхами загального користування", про які зазначається у назві, є "річки, озера, водосховища, канали, інші водойми, акваторії морських портів, а також внутрішні морські води і територіальне море".

Заслухавши інформацію підкомітетів з питань містобудування, благоустрою та земельних відносин у межах територій забудови і з питань будівництва та проектування, з'ясувавши позицію народних депутатів України – членів Комітету, запрошених на засідання осіб та всебічно обговоривши питання, Комітет вирішив:

рекомендувати Верховній Раді України відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо будівництва на землях, зайнятих водними шляхами загального користування, внесений народним депутатом України О. Шуляк та іншими народними депутатами України (реєстр. № 9664 від 01.09.2023), включити до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання;

рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо будівництва на землях, зайнятих водними шляхами загального користування, внесений народним депутатом України О. Шуляк та іншими народними депутатами України (реєстр. № 9664 від 01.09.2023), за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Зважаючи на необхідність комплексного техніко-юридичного та редакційного доопрацювання проекту Закону й узгодження окремих його положень з іншими положеннями законодавства, Комітетом також вирішено врахувати при підготовці законопроекту до другого читання відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України пропозиції і поправки щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті законопроекту, інших структурних частин законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання законопроекту (зокрема, відносно узгодження положень Кодексу торговельного мореплавства України, Земельного кодексу України, законів

України "Про регулювання містобудівної діяльності", "Про оренду землі", "Про Державний земельний кадастр", "Про морські порти України" в частині запропонованих проектом процедур, пов'язаних із будівництвом на землях, зайнятих водними шляхами загального користування, в тому числі виключення можливості здійснення забудови на річках, озерах, водосховищах та у внутрішніх морських водах і територіальному морі, які підлягають особливій охороні, а також виключення із проекту положень щодо зміни територій територіальних громад, у разі неухвалення відповідного законодавства щодо засад адміністративно-територіального устрою України, тощо), і звернутись до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити про це під час розгляду даного законопроекту на пленарному засіданні.

Співдоповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України Комітетом визначено народного депутата України, Голову Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування О.Шуляк.

Голова Комітету

О.ШУЛЯК

